

Розділ 1. Україна в роки Першої світової війни.

Тема уроку: Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада

Основні терміни і поняття:

Перша світова війна - було втягнуто 38 держав із населенням понад 1,5 млрд осіб, тобто 75 % населення земної кулі, тривала із 1 серпня 1914 р. до 11 листопада 1918 р.

1 серпня (19 липня) 1914 р. Оголошення Німеччиною війни Росії. Початок Першої світової війни

Серпень – вересень 1914 р. Початок формування легіону Українських січових стрільців

2 серпня 1914 р. Створення у Львові за участю представників українських політичних партій Галичини Головної української ради

4 серпня 1914 р. Створення у Львові Союзу визволення України (СВУ)

5 травня 1915 р. Створення Загальної української ради (Відень)

Антанта – блок європейських держав (Велика Британія, Франція, Російська імперія), який сформувався для боротьби проти Троїстого союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Італія). Італія вступила у війну на боці Антанти.

Четверний союз – військово-політичний блок Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії й Османської імперії – протистояв країнам Антанти в Першій світовій війні. З огляду на географічне розташування Німеччини та Австро-Угорщини в Європі супротивників Антанти називали також Центральними державами.

Анексія (від лат. annexio – приєднання) – насильницьке приєднання, загарбання однією державою території іншої держави.

Націоналізація (від лат. natio – народ) – перехід приватної власності у власність держави шляхом викупу або конфіскації. Об'єктами можуть бути земля, промислові підприємства, банки, транспорт, зв'язок тощо.

1. Територіальні претензії щодо України країн Антанти та Центральних держав напередодні Першої світової війни

Перша світова війна, у вир якої було втягнуто 38 держав із населенням понад 1,5 млрд осіб, тобто 75 % населення земної кулі, тривала із серпня 1914 р. до листопада 1918 р. У ній загинуло понад 10 млн осіб. Кожна країна, що ухвалила рішення про участь у цій війні (крім Сербії, Бельгії та Люксембургу, на яких

напали), обстоювала власні інтереси. У великих держав основні цілі збігалися: переділити вже поділений світ, перерозподілити колонії, завоювати нові ринки збуту й джерела сировини. Під час війни в березні (лютому за старим стилем) 1917 р. у Росії була повалена монархія, а в листопаді (жовтні) відбувся більшовицький переворот. Була підірвана військова та економічна могутність Німеччини. Розпалася Австро-Угорщина, на уламках якої утворилися національні держави. Для України війна стала справжнім лихом, адже Австро-Угорська та Російська імперії воювали одна проти одноєї. Українці опинилися по різні боки барикад, у ворожих арміях. Українці-галичани й українці-наддніпрянці десятками тисяч гинули за чужі інтереси, оскільки не мали власної держави. У Росії станом на 1917 р. із 15,5 млн мобілізованих на війну осіб до 4,5 млн були українцями. В австро-угорську армію мобілізували майже 300 тис. українців.

Територіальні претензії щодо України країн Антанти та Центральних держав напередодні Першої світової війни

<i>Країна</i>	<i>Території на які вона мала претензії</i>
Німеччина	Донецький басейн з Одесою, Кримом та Приазов'ям
Австро-Угорщина	Волинська і Подільська губернії
Російська імперія	Східну Галичину, Закарпаття й Північну Буковину
Румунія	Пн. Буковина, Бессарабія

2. Мета та створення Головної української ради. Загальна українська рада

1 серпня 1914 р. у Львові, Головою Ради став Кость Левицький, його заступниками – М. Ганкевич і М. Павлик. Рада мала обстоювати інтереси українців у Австро-Угорщині.

6 серпня ГУР закликала тих, хто не підлягав мобілізації, добровільно вступати до лав легіону ***Українських січових стрільців*** (УСС). Рада об'єднала управління всіма стрілецькими й січовими організаціями в єдину Українську бойову управу, яка мала опікуватися створенням національних бойових підрозділів. Ішлося не про національні підрозділи імператорської армії, а про українське формування, що політично мало ***підкорятися Головній українській раді. Командиром (командантом) легіону УСС за згодою ГУР призначили Михайла Галуцинського.***

Загальна українська рада

ГУР була перетворена на Загальну українську раду (ЗУР). Представляли Галичину, Буковину та Наддніпрянську Україну. Головою став К. Левицький.

Своїм завданням ЗУР проголосила боротьбу за побудову самостійної української держави на українських землях, що входили до Російської імперії, та запровадження територіально-національної автономії – коронного краю на українських землях Галичини та Буковини у складі Австро-Угорщини. До ЗУР входили 34 делегати від різних партій Галичини й Буковини, а також представники Союзу визволення України.

Робота з документами

З маніфесту головної української ради (3 серпня 1914 р.).

«Ідучи війною на Австро-Угорську монархію, Росія грозить загином також українському національному життю. Яке найшло охорону в конституційнім ладі австрійської держави. Побіда Росії мала би принести українському народові австро-угорської монархії те саме ярмо, в яким стогне 30 млн. українського народу в Російській імперії. І тому дорога наша ясна... Теперішня хвиля кличе український народ стати однодушно проти царської імперії при тій державі, в якій українське національне життя знайшло свободу розвитку...

Побіда австро-угорської монархії буде нашою перемогою. І чим більше буде поразка Росії, тим швидше виб'є година визволення України...

Нехай на руїнах царської імперії зійде сонце вільної України!»

З платформи Союзу визволення України(серпень 1914 р.)

«Об'єктивна історична konieczність вимагає, аби між Західною Європою і Московщиною повстала самостійна українська держава. Потрібне се для досягнення і утримання європейської рівноваги, є се в інтересі народів Австро-Угорської держави, а передовсім в інтересі німецького народу в обох цісарствах, а для українського народу було б се здійсненням вікових його мрій і зусиль...

Національно-політичною платформою Союзу є державна самостійність України»

Завдання

- На основі документів визначте програмні засади діяльності ГУР та СВУ.
- Заповнити порівняльну таблицю «Програмні засади та діяльність ГУР і СВУ».

Зразок таблиці

назва	ГУР	СВУ
Дата заснування		
лідери		

Програмові засади		
-------------------	--	--

Домашнє завдання

1. Опрацювати параграф 1, с.13 – 20. Зверніть увагу на історичні постаті (с.18 – 19).
2. Виписати з конспекту основні терміни й поняття.
3. Заповнити порівняльну таблицю «Програмові засади та діяльність ГУР і СВУ».
4. Переглянути навчальне відео до уроку.